

POSTANOWIENIE

Dnia 21 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania J. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Lublinie

o ustalenie obowiązku ubezpieczenia społecznego i wysokość podstawy wymiaru składek,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 21 czerwca 2023 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie

z dnia 11 stycznia 2022 r., sygn. akt III AUa 921/20,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od odwołującego się na rzecz organu rentowego kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

(AGM)

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Lublinie, wyrokiem z dnia 11 stycznia 2022 r., oddalił apelację J. K. od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 16 czerwca 2020 r., oddalającego jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w Lublinie z dnia 28 września 2017 r., zobowiązującej odwołującego się do opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne ze źródeł przychodów uzyskiwanych ze wskazanych w decyzji rodzajów działalności.

W sprawie ustalono, że odwołujący się od dnia 23 maja 2012 r. do dnia 6 września 2012 r. był jedynym wspólnikiem Spółki. W dniu 7 września 2012 r. darował jeden udział synowi i od tego czasu spółka miała formalnie dwóch wspólników.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, darowanie przez wnioskodawcę synowi jednego udziału w Spółce, pozwalając mu w ten sposób objąć 0,5% udziałów, nie spowodowało, że straciła ona charakter spółki jednoosobowej. W okolicznościach niniejszej sprawy oznaczało to, że wnioskodawca, posiadając odpowiednio 99,5% udziałów w Spółce, był wspólnikiem dominującym i jego status został zrównany ze statusem wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Z perspektywy norm prawa ubezpieczeń społecznych, tego rodzaju spółkę należy traktować jako spółkę jednoosobową.

Skargę kasacyjną wywiódł pełnomocnik odwołującego się, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał na potrzebę wykładni art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 1009, dalej jako ustawa systemowa) - ze względu na brak w przepisach ustawy systemowej legalnej definicji jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i wynikające z tej sytuacji poważne wątpliwości, co do możliwości wykładni przepisu art. 8 ust. 6 pkt 4 tej ustawy.

Organ rentowy w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującego się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania.

Potrzeba wykładni przepisów prawnych występuje, jeżeli co do konkretnego przepisu prawnego brak jednolitego lub utrwalonego orzecznictwa, zwłaszcza Sądu

Najwyższego albo też przyjęta i dominująca wykładnia jest oczywiście błędna lub kontrowersyjna. Ponadto podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. ma za przedmiot analizę konkretnych przepisów i do tego się ogranicza, a więc nie polega na jednoczesnej wykładni kilku przepisów i poszukiwaniu na tej podstawie określonej normy prawnej, która mogła albo nie mogła zostać zastosowana w zindywidualizowanej sprawie objętej skargą kasacyjną. W rozpoznawanej sprawie skarżący nie wykazał istnienia tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Problematyka podlegania ubezpieczeniom społecznym przez wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością była już wielokrotnie przedmiotem rozważań zarówno doktryny (zob. A. Tomanek: Status wspólnika spółki handlowej jako tytuł ubezpieczenia społecznego, PPIA 2020 nr 120, s. 665-678), jak i judykatury. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2011 r., II UK 271/10 (LEX nr 817528) wyrażono pogląd, że obowiązek ubezpieczenia tegoż wspólnika powiązany jest jedynie z posiadaniem przez niego takiego statusu prawnego, a nie z prowadzeniem działalności gospodarczej. W uzasadnieniu tego stanowiska wyjaśniono, że na tle art. 8 ust. 6 ustawy systemowej należy stwierdzić, iż pojęcie „prowadzenie działalności pozarolniczej” jest pojęciem szerszym od działalności gospodarczej określonej w art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (obecnie jest to art. 3 ustawy z 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców, jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 221). Do pojęcia działalności gospodarczej w powyższym (wąskim) rozumieniu ustawa systemowa odwołuje się tylko w art. 8 ust. 6 pkt 1, a w pozostałych punktach tego przepisu wymienia osoby nieprowadzące działalności gospodarczej w ścisłym znaczeniu tego pojęcia. Właśnie w kręgu tych osób znajduje się wymieniony w art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, który jest objęty obowiązkiem ubezpieczenia bez względu na fakt prowadzenia działalności gospodarczej. Analogicznie Sąd Najwyższy wypowiedział się w wyrokach: z dnia 11 września 2013 r., II UK 36/13 (LEX nr 1391783); z dnia 3 sierpnia 2011 r., I UK 8/11 (OSNP 2012 nr 17-18, poz. 225); z dnia 9 czerwca 2010 r., II UK 33/10 (LEX nr 598436) i z dnia 12 lipca 2017 r., II UK 295/16 (LEX nr 2347776), stwierdzając, że jedyny wspólnik spółki z ograniczoną

odpowiedzialnością podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym na podstawie tytułu określonego w art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej. Z treści tego przepisu wynika, że samo posiadanie statusu wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością decyduje o podleganiu przez niego ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności pozarolniczej (art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy systemowej).

Innymi słowy mówiąc, art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej jest rozwinięciem regulacji art. 6 ust. 1 pkt 5 tej ustawy, w myśl którego obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i art. 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi. Z kolei stosownie do art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej, za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólników spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej. Prawidłowe odczytanie obu powołanych przepisów musi zatem prowadzić do wniosku, że chodzi w nich o podmioty ubezpieczeń społecznych będące osobami fizycznymi. To one podlegają obowiązkowi ubezpieczeń społecznych oraz to one (a nie spółki, których są wspólnikami) są płatnikami składek na te ubezpieczenia. O ile przy tym, jak trafnie zauważył Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 lipca 2019 r., II UK 24/18 (OSNP 2020 nr 8, poz. 82), adresowanie tych przepisów do osób fizycznych będących wspólnikami spółek osobowych nie może budzić jakichkolwiek wątpliwości, o tyle odniesienie ich także do wspólnika spółki kapitałowej (posiadającej przecież osobowość prawną) stanowi specyficzną regulację właściwą dla prawa ubezpieczeń społecznych zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2021 r., I USKP 1/21, LEX nr 3113269).

Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że wspólnik, który ma większościowe udziały w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością nie może korzystać z ubezpieczenia społecznego jako pracownik (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 3 lipca 2011 r., I UK 8/11, OSNP 2012 nr 17-18, poz. 225, LEX nr 1043990 oraz z dnia 11 września 2013 r., II UK 36/13, LEX nr 1391783). W judykaturze Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że wspólnik dwuosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, który posiada część udziałów zapewniającą mu prawo do

samodzielnego decydowania o wynikach zgromadzenia wspólników i niemal wyłączne prawo do zysku oraz który - wskutek pełnienia funkcji jednoosobowego zarządu - ma nieskrępowaną możliwość samodzielnego decydowania o bieżącej działalności spółki, podlega ubezpieczeniom społecznym jako osoba prowadząca działalność pozarolniczą na podstawie art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lipca 2019 r., II UK 24/18, LEX nr 2690846).

Nie znajdując podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji. O kosztach procesu orzeczono w myśl art. 98 § 1 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

[SOP]

[ł.n]